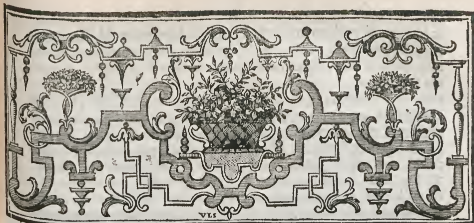
246

44.

DEO OPTIMO, MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS manè diſcutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis decimo quinto Novembris 1725.

M. LUDOVICO-CLAUDIO BOURDELIN,
Doctore Medico, Præſide.

An Opium hyſtericis ?

I.

MULIERES affliguntur morbis compluribus. Nullus in eas, affectu hyſterico ſævit importuniùs. Græcis ille ὑστερικὴ πνὶξ audiebat & ὑστερικὸν πάθος. Latinis minùs cognitâ morbi ſede, errore conſimili, Paſſio hyſterica nuncupatus. Morbus ille, ſi ægrarum numerum ſpectes, frequentiſſimus eſt; ſi vim & ferociam ſymptomatum, atrociſſimus; ſi ejuſdem cum cæteris fere omnibus morbis communes larvas, ſignaque ambigua, fallaciſſimus. Campeſtrium locorum incolis mulieribus rara avis. In urbe degentibus tantum non à cunis familiaris. A parentibus ad natas tradux, hæreditario nonnunquam ortus jure, delicatuli corporis fovetur texturâ rariore, creſcit victu lautiore, otio adoleſcit, fir-

matur animi pathematum consuetudine & vehementiâ. Inveteratus, sæpius iteratis paroxysmis fracto & languenti corpori altiùs infixus, omnem fere respuit medicinam: cachexiâ insigniore, appetitûs prostratione, hydrope testium; judicii, ratiocinii, memoriæ, aliorumque mentis attributorum & functionum debilitate, læsione, privatione, non raro terminandus. Ab eâ peste rusticas vindicant mulieres, quæ cum ipsius causâ non bene conveniunt, victus simplex, mens curis vacua, laborum patiens corpus. Affectum hystericum descripseris potiùs quàm definieris. Illius quot symptomata, tot fere sunt morbi; quot signa, tot latentes doli, tot insidiæ. Ab iis nulla pars corporis immunis est. Ad caput delata causa morbi, cephalæam gignit, clavum figit hystericum, oculis infert vertiginem, caliginem obducit, aures inquietat tinnitibus, susurris, sibilis. Apoplexiam mentitur, odontalgiam simulat. Thoracis arcam ingressa, difficilem respirationem, inanem tussim, nesciamque expectorationis, suspiria, palpitationem cordis, lipothymiam, syncopem generat. Convulsis asperæ arteriæ œsophagique tunicis & diaphragmate, ab inferioribus ad usque laryngem, ascendentem æmulata globum, suffocationem minatur. Ventriculum illapsa, ructus nidorosos, nauseam multicoloris materiæ, vomitus enormes, colicam movet hystericam, biliosæ omnino similem, ictero que intensiore superveniente, brevi solvendam. In colo & cæteris intestinis rugientes borborygmos, diarrhæam excitat. Dolentia hypocondria spasmodice distendit. In renibus veram exprimit nephritidem continuato per ureteres dolore: Quin & ipsi vesicæ eos affert cruciatus, quos faceret ejusdem stranguria, urinæque prohibens exitum calculus. Nec mitius agitur cum extremis partibus corporis. Illæ modò rigent frigidis cadaveribus similes, modò in spasmos actæ robustissimorum eludunt bajulorum vires, modò hydropem referunt, nullo impressi digiti manente vestigio, tumore matutinis horis protuberantiore, vespertinis demissiore. Huc accedunt nec voluntariæ, nec verecundæ artuum quaquaversùm jactationes; huc vibrationes spinæ, non voluntatis, sed morbi imperio agitatæ. Adsunt lacrymæ risusque tristes pariter, pariter spasmodici. Tot inter atrocia symptomata non meliùs stat menti sua tranquillitas; nec illi in ægro corpore licet esse sui juris & sanæ. Quot vexant corpus morborum facies, tot fere turbant insanientem animam affectuum procellæ. Hinc hystericarum inconditæ & absonæ vociferationes. Hinc earumdem mira proclivitas in odium, amorem, tristitiam, lætitiam, iram, suspiciones, aliaque animi pathemata. Hinc facilis ab uno ad aliud quantumvis oppositum transitus. Si cum affectu hysterico hypocondriacum conferas, sexu mutato, unus idemque morbus est. In indagandâ stupendi adeò morbi causâ, insontem ne damnes uterum, dum aliæ delirant partes. Utero sufficiat suos pati manes; alieno liceat carere opprobrio. Rectiùs torpidi sanguinis spis-

siorem culpaveris diathesim, vitiatumque inde spirituum animalium influxum in nervos.

II.

INCUSENT alii quantumlibet malignum miasma ad pulmones caputque elatum. Alii frigidum uteri causentur temperamentum. Hic corrupti seminis prætexat frigus. Ille passionis hystericæ originem à sanguine flatulento nimis & tenuiore, quantumvis reclamantibus morbi symptomatis derivare tentet. Maligno miasmati ad pulmones caputque tendenti obstant uteri in hoc morbo sanitas, denegati itinerum aditus. Ab utero frigidi temperamenti convitium removet, illius cum aliis partibus musculosis membranosisque naturæ & officii consensus. Repellunt corrupti seminis calumniam illæ ægrotantes, quas à retentionis morâ depravato semine laborare quis minimè somniaverit. Paribus affectio hysterica lacessit telis innuptas nuptasque. Nec iis insolentior est mulieribus, quas uni servire hymenæo libidinosior non patitur Venus. A sanguine flatulentiore, serosiore, tenuiore, hunc affectum nasci vetant, illius tum incipientis, tum provecti accidentia; remediorum hystericis salutarium natura, operandi vires. Quid plura? Hystericorum symptomatum familia fere omnis parentem agnoscit convulsionem. Illa sanguinis lentorem plethoricum. Suum spasmodicæ affectioni conferunt symbolum nervi; ab aliâ ipsi causâ malè habentes. Illi nimirum vasorum tenuissimorum vices gerunt, succo cuidam peculiari vehendo destinati. Vasculorum nervos componentium summam exilitatem, patentes tamen meatus, & ipse vidit, & speculandos exhibuit oculatissimus naturæ dissimulantis scrutator Leeuwenoek. Per hosce tenues adeò canaliculos circulatur liquor. Succum nerveum vocant, spiritusque animales. Eorum illa est sors, ut nimirum ac cæteri liquores, sanguinis sint fœtus. Ab ipso latice sanguineo, cerebri, cerebelli, medullæque spinalis ope secernuntur. Tenuiores futuri vel crassiores, acriores aut mitiores, pro sanguinis à quo fluunt indole, texturâ, crasi. In plurimis calidis morbis, à sanguine salibus acrioribus scatente separati, ad ferociam usque exasperantur. In aliis quibusdam, à pigro lentoque deducti cruore, torpidi & elangues, nativæque obliti velocitatis, tardantur, sistunt. Habes hîc duplicis convulsionis causam & imaginem. Affectum hystericum à spisso nimium strictoque sanguine oriri indicant, quæ paroxysmi tragoediæ præludunt symptomata. Illa sunt frequentes oscitationes, corporis totius languor, pulsûs exilitas, frigus intensissimum, anxietas animi, tristitiaque supra fidem urgens. Hæc omnia autem quid designant, nisi sanguinis spissitatem, imminutam velocitatem, moras? Quis ibi rarescentem sanguinem, brevioribusque æstuantem in cancellis imaginetur? Quis indignatum eundem

& rarefactionis impetu ruptis carceribus sese effundere gestientem suspicari possit? Nec minora præbent spissitudinis sanguineæ indicia affectus alii symptomatici hystericarum. Quæ enim ut plurimùm eas affligunt cephalæa, clavus hystericus, tussis sicca, vertigo, difficilis & anhelosa respiratio, cordis palpitatio, lipothymia, syncope, non aliud indigitant quàm hærentem intra capitis, pulmonum, cordisque vasa sanguinem. Non aliunde deduxeris ventriculi morsus, nauseam, vomitum, colicamque hystericis familiarem, quàm à distentis vasis plethorico & spisso sanguine. Non aliunde spinæ dorsi cruciatus, intestinorum borborygmos & diarrhæas, hypocondriorum molestas distensiones, mentitosque nephritidis dolores oriri asserueris, quàm à stagnante his in omnibus partibus sanguinis fluento. Ab eâdem pendent causâ convulsiva alia symptomata hysterici affectus. Ea ut depravatæ muscularis functionis fœtus sunt non ignorabiles, sic & ab inæquali sanguinis distributione & morâ in antagonistis musculis sobolescere nullus negaverit. Allatæ hujus morbi causæ alia quæris argumenta? Ea suppeditabit prægressus ut plurimùm tristitiæ sensus, urinæ copiosæ, subitaneæ, aqueæ, signum morbi pathognomonicum. Vide tempora circa quæ ut plurimùm his symptomatis solet conflictari miser profectò sexus. Puellam intuere frustra desideratis menstruis pubescentem, eam non pallidis magis deturpatam coloribus, quàm affectibus hystericis vexatam reperies, languentemque. Mulierem eandem factam aut partim, aut omnino, ratione temporis vel quantitatis, menstrua si deficiant, hystericam conspicies. Quis autem eam sic affici à nimiâ sanguinis lenti redundantiâ non fatebitur, qui menstrui fluxûs originem causamque probè noverit plethoram, ipsi Galeno nec incognitam, nec indictam? Lentoris sanguinei in hystericis ulterius præbebit, nec fallax indicium, antihystericorum medicamentorum energia. Quæ omnia cum morbum curent, dissolvendo, attenuando, fundendo sanguinis laticem, manifestum est eundem in eo morbo nedum flatulentus sit & tenuior, è contra cogi nimium & densari.

III.

INTER ea quæ sanguinem attenuare valent medicamenta, non ultimas tenet Opium. Succus ille papaveris ab antiquis ὄπιον dictus fuit, quasi ὀπὸς κατ᾽ ἐξοχήν. Huic scilicet succo inter alios omnes primas deberi censuerunt, à quo in humanum genus plurimùm redundaret commodi & emolumenti. Quid autem vigiliis, labori, dolorique, somno succedit aut dulcius, aut optatius? Quam Opio frigiditatem veteres tribuêre, eam non suasit medicamenti bene inspecta & cognita natura, intimiorque crasis. Errori ansam præbuêre facta Opii cum cæteris reverâ frigidis medicaminibus

comparatio, malè intellecti ejusdem agendi modi & effectus. Decocto lactucæ, in calidis quibusdam morbis, non secus ac in aliis diversis, Opio, conciliari somnum viderant: utrumque ab ejusdem qualitatis causâ procedere falso nixi fundamento asseruêre. Adducti sensilibus Opii qualitatibus neoterici, perspectisque illius principiis de ejusdem naturâ non ambigunt amplius. Litem composuêre sulphur volatile & sal acre, quibus turget illud medicamentum, caliditatis non dubii indices. Nec inter se tamen quamvis agnitis iisdem in Opio principiis, de illius operatione consentiunt Medici recentiores. Ab Opio ligari spiritus animales asserit, totus in eorumdem explosione ad explicandam motus muscularis & convulsionis causam, Willisius. Vim Opii somniferam sudoriferamque à torpidis illius ope factis spiritibus deducit Etmullerus. Parciùs scilicet influentibus in nervos spiritibus, pacatiusque, somnus ingruit; laxatis nervosis cutis staminibus, & denegatorum spirituum penuriâ concidentibus, teste eodem, effluit sudor. Somni quietem coagulatis & densatis spiritibus, obstructisque cerebri porulis à vaporosis quibus scatet Opium effluviis tribuit, acccuratissimus aliunde Opiologiæ Scriptor, Wedelius. Tantum potuit suadere erroris præjudicata de Opii sulphure, & spiritibus animalibus opinio! Ex velocitate nimirum humani corporis motuum, eosdem producentis causæ pernicitatem & agilitatem æstimavere. Ita ut qui liquor effectus adeò multiplices, celeresque & subitaneos ederet, ille & supra fidem celerrimè, & ignis ad instar deberet moveri. Inde natæ explosionis & excandescentiæ voces. Quantum illæ igneis liquoribus & maximæ capacibus rarescentiæ, pulverique pyrio congruunt, tantum à liquore dissentiunt nerveo. Ille solo fluiditatis momento naturales suas exsequitur operationes. Liquori nerveo intra exilissimos nervorum canaliculos fluenti & agenti sola sufficit partium extremarum percussio, ad ultimas nervorum propagines liquidi continuitate deferenda. Hac mechanicâ sensuum motuumque functiones læsas aut sanas faciliùs & simpliciùs explicaveris. Spiritus animales cum à sanguine proficiscantur, non possunt ejusdem, quatenus fluidi, affectionum non esse participes. Spissus nimium, lentiores spiritus, agiliores tenuior suppeditabit sanguis. His ita, quidquid agitare & attenuare sanguinem valebit, illud & spirituum copiam & motum poterit instaurare. In Opio prædominium obtinent sulphur volatile admodum, & amaræ sal acrimoniæ. Sulphura quantum rarescere valeant, amara & acria quantum fundere, norunt omnes. Quis tale medicamentum in sanguinem delatum, illum cogere aut densare posse sibi finxerit? Quis potius ab eodem medicamine, principiis ad rarescendum attenuandumque ita habilibus instructo, rarescentiæ sanguineæ, & attenuationis fluorem majorem non expectaverit?

IV.

AB Opio assumpto pulsus elatior & somnus, sanguinis rarescentiam demonstrant. Sudor, sudoremque excipientia sitis & faucium ariditas, totiusque corporis pruritus, ejusdem sanguinis attenuatam compagem solutioremque factam exhibent. Ibi enim minimè suspicanda venit sanguinis congelatio, ubi prodit ab ipso sanguine fluidiore facto, ad calentis corporis peripheriam propulsum sudoris effluvium. Non aliâ mechanicâ Opium internè vel externè exhibitum doloris sequitur oblivio. Quicunque enim humores, sui remorâ intra partes membranaceas, dolorem pariunt, illi ab Opio soluti, vel liberiori sanguinis circulo redduntur, vel foras sudoris aut urinæ formâ exeunt. Unde opium licet naturâ sit sudoriferum, aliquando tamen cohibitis aut spasmo aut fibrarum crispaturâ urinis, fit diureticum. Opii caliditatem & fundendi virtutem probant acida, quibus, vellent ægri, tantum corrigeretur. Illa ut densiorem faciunt sanguinem, ita & Opio omnem adimunt energiam. Iis castratur meliùs quàm corrigitur. A quibus tamen nedum infringi, immo deberet intendi Opii virtus, si astrictorii inspissantisque medicamenti, potiusquam calidi & solventis, obiret munus. Tosti Opii non felicior correctio. Igne intensiore in auras abeunt magno mixti damno, & sulphuris penetrans odor, & pars salina volatilior multiplicis boni fons & parens. Assertum probat experientia. Incassum expectes ab Opio ignis ope correcto somni sudorisque dona, & indolentiæ beneficium. Ab acrium medicamentorum aromaticorumque mixtione, si non augetur, fovetur saltem Opii potentia. Testis laudanum liquidum sydenhamii, cardiacum æque diaphoreticum & hypnoticum. Feliciter adhibetur Opium adversùs eos morbos in quibus spissior sanguis, calcare indigus non fræno, solvi potius quàm densari postulat. Hujus sunt indolis tussis, plevritis, capitis dolor, febris intermittens, dysenteria, aliique morbi complures, ejusdem causæ effectus, solâ sæpissimè partis ægrotantis functione debilitatâ aut læsâ discriminati. Ille & medicamentorum potentiam agendique methodum nescit, morborumque naturam, &fiendi modum ignorat,qui uni curandæ ægritudini unicum sat semper esse censet remedium. Non inde tamen fias Polypharmacus. Ægrotanti novam accerseret ægrimoniam indigesta medicamentorum farrago. Medium periti tenuere. Non solis hypecacuanna & kinakina curantur dysenteriæ febresque. Non solis tantum dysenteriis aut febribus medelam afferunt præstantia hæc duo medicamina. Idem de Opio jure existimaveris. Non in somni conciliatione, dolorisque sedatione quiescit egregii adeò medicamenti virtus. Innumera alia præstat eodem derivata fonte, iisdem oriunda principiis. De illius in sanguine liquando efficaciâ hæres adhuc dubius? A ratiociniis ad physica transeamus experimenta. Cum sero sanguinis humani mixtum lauda-

num liquidum compagem illius tenuiorem effecit. Ab eâdem Opii præparatione, sanguis caninus ab arteriâ sectâ recenter extractus, rutilantiorem adeptus est colorem, majoremque tenuitatem. Ea forsan cæspitanti nondum faciunt satis. Aliam nimirum Opii vim in sanguinem extra vasa stagnantem, aliam in eundem fluentem intra vasa conjicies aut suppones. Refragantem audi autopsiam. In venam canis jugularem injecit panaceam Opii liquidam D. Freind, solers æque in tentandis experimentis, ac fidus in referendis. Intra quatuor horæ minuta defuncto animali & aperto, sanguis è venâ cavâ & aortâ descendente effluere visus est admodum tenuis & rutilus. Pulmones rarefacto rubescebant turgebantque sanguine. In corde sanguinis maxima fuit fluiditas, nullo vel levissimi coaguli superstite vestigio. Membra diu post mortem riguêre. Tantum ab Opio incaluerant! Alteri cani propinato laudano Londinensi, mortem brevi tempore succedaneam antecessere tremor, spasmus, immanisque salivatio. Sanguis in cadavere rarus admodum tenuisque supra fidem repertus est, distentis maximè arteriis venisque omnibus. I nunc, & dubita de virtute Opii attenuante.

V.

DEBITA fruantur Venere quibus licet. Maximè naturali licitâq; hac medicinâ morbi hysterici propellant insultus; eosdem præcavere sperent. Utinam nunquam incassum. Nec invidebunt nec morabuntur illæ, quibus ut prohibitam fugiant voluptatem, concessam etiam, non muliebriter aliquando dedignentur, faciunt animum, pudor innocuus, voti Religio, suscepta vitæ ratio, præconcepta de maritali capistro tædia. Eas aliud rebus in arctis manet solatium. Ad Opium confugiant intrepidæ. Ab eo & doloris lenimen & malorum præsidium reposcant. Rarò fallet, modo prudentis Medici porrigatur manu. Ille remedii exhibendi explorabit opportunitatem. Vacuari priùs curabit stomachi officinam, intestinorumque gyros, ne à viscidis, tenacibus, acidisque materiis impediatur aut infringatur medicamenti virtus. Liberandis ab importuno sanguinis plethorici & spissi onere vasis, allaborabit non inutili providentiâ. Locum scilicet postulat qui rarescere ab Opio debet sanguis. Ille, si spatium vasa negaverint, fractis obicibus ampliora affectabit conceptacula. Non aliâ ratione operantur emmenagoga omnia, & Opium ipsum, inter illa jure potissimo annumerandum. Dosim Opii non tam certo quodam pondere aut mensurâ determinandam existimes, quàm Medici solertiâ & sagacitate. Sævientibus admodum doloribus ea dosis irrita evadit, quæ aliàs maximè fuit efficax. Quanta nimirum corpori ægro fit doloris accessio, tanta incumbit Opio detractio suæ virtutis. At Opium præ tenuitate vix ac ne vix quidem expectorandos, aerimoniâ maxime molestos catharros sistit? Dysenterias sanat & diarrhæas? Ibi opii vim sudoriferam diaphoreticamque boni hujus authorem agnoscas. Ablegatis ad

corporis peripheriam, perſpirationiſque & ſudoris organa humoribus, minor fit eorumdem ad partem læſam appulſus. Nec objicias ab opio ſanari hæmorrhagias, & inde aſtringens Opium ſtypticumque proclames. Hic Opii efficaciam in attenuando ſpiſſo nimis ſanguine, & vim vaſis ad fracturam inferente, recognoſcas & fatearis. Hanc hæmorrhagiam quæ à diſſoluto nimium ſanguine, ſeparatis ab invicem & deſtructis naturalibus illius principiis oritur, totius Opio Thebaidos experieris inſanabilem. Nec Opio frigiditatis inuras notam, cujus doſis ſolitâ minor ſtudioſis hominibus diſtinctiorem idearum evidentiam conciliat, & acutiorem mentis perſpicacitatem. Non ſine calidæ virtutis momento tumores reſolvit Opium. Non ſine eâdem arthriticorum nodos ad duritiem uſque exſiccat. Quod Turcis animos addit ad prælium, ebrioſque eoſdem ac lymphatos reddit: Quod Indos ad inexputabilem, numeroque prodigioſam Venerem ſtimulat, an frigidi poterit incurrere medicaminis injuriam? Videtur & ipſe Hippocrates Opii agnoviſſe caliditatem. Ille ad cordis ſuffocationem, difficilemque in hyſtericis mulieribus reſpirationem, hypnotici papaveris ſuccum ſuadet, rutæ, abrotoni, aliorumque calidorum ſane medicamentorum vicarium. Quid verbis opus eſt? Vi ſolvendi ſanguinem in Opio detectæ & aſſertæ debentur omnia illius phænomena. Eâdem attenuantis Opii virtute ſomnus ingruit, miteſcit dolor & evaneſcit, diaphoreſis effluit, erumpit ſudor, urinæ laxantur, hæmorragiæ ſiſtunt, cientur menſes, convulſæ parti motûs accedit reciproca æqualitas, curantur morbi ab imminutâ perſpiratione pendentes, eâdem ad corporis ambitum repulſâ tollendi. Affectum hyſtericum à ſtricto nimis & ſpiſſo ſanguine oriri indicant & evincunt morbi ſymptomata, tempora, remedia. Opii in fundendo & rarefaciendo efficaciam ratio conjicit, detegunt phyſica experimenta, fulcit authoritas, & inconcuſſo firmat fundamento his omnibus potior quotidiana Medicorum experientia.

Ergo Opium *Hyſtericis.*

Domini Doctores diſputaturi.

M. Guillelmus-Joſephus de l'Epine.	*M. Ægidius Adam.*	*M. Jacobus-Benig. Winſlow Regiæ Scientiarum Academiæ Socius.*
M. Ludovicus-Hieronymus Coſnier.	*M. Camillus Falconnet, Regiæ utriuſque Aulæ Equeſtris Medicus Ordinarius.*	*M. Ludovicus Guillot.*
M. Ludovicus-Joannes le Thieullier.	*M. Hyacintus-Theodorus Baron.*	*M. J. B. Fermelhuis in Regia Artium Academia Socius Honorarius*

Proponebat Pariſiis FRANCISCUS MERY, Pariſinus, Baccalaureus Medicus. A. R. S. H. M. DCC. XXV. à ſextâ ad meridiem.

Typis PHILIPPI-NICOLAI LOTTIN, Facultatis Medicinæ Typographi 1725.